

Kansen voor fruit in openbaar groen?

Veel steden en gemeenten hebben fruit in hun openbaar groen. Uit een rondvraag onder groenbeheerders in Belgische steden en gemeenten blijkt dat fruit in het openbaar domein meerwaarde kan hebben, vooral op het vlak van educatie, beleving en sociale cohesie. Fruitproductie op zich is hieraan duidelijk ondergeschikt. Tegelijkertijd blijkt er behoefte aan kennis en ondersteuning rond fruit.

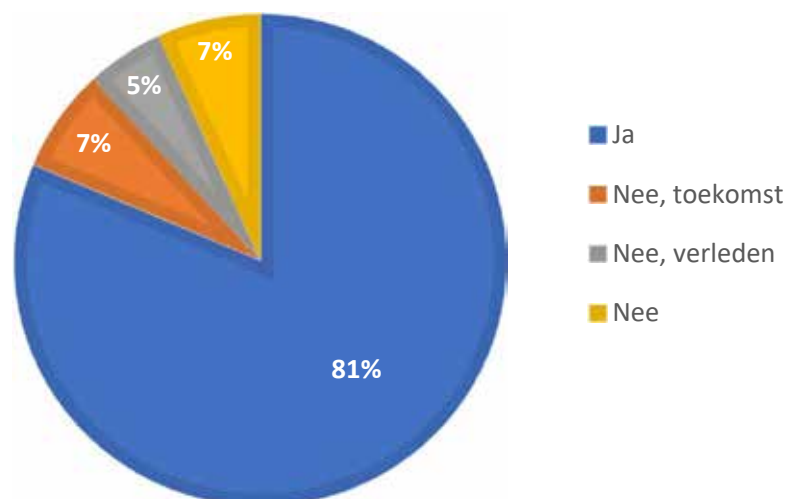
Auteur: Jan Mertens, Joris Dewinter en Filip Debersaques

In het openbaar groen van het merendeel van de bevroagde gemeenten (81%) staat fruit. Gemiddeld hebben de gemeenten vijf plaatsen waar fruit aangeplant is. De soorten- en vormenrijkdom is groot. De meest gebruikte vorm bleek een boomgaard (meer dan 50% van de bevroagde gemeenten), maar ook fruitgroepjes en snoepbosjes zijn populair (respectievelijk 39 en 34%). De populairste soorteninvulling ble-

ken appel, peer en okkernoot.

Gebruik van fruit biedt meerwaarde

De bevroagde groenambtenaren zagen educatie, beleving en biodiversiteit als voornaamste meerwaarden van het fruit. Educatie had vooral betrekking op de herkomst van fruit, maar ook op de kennis van soorten en cultivars (ook wel rassen of variëteiten genoemd). Daarnaast

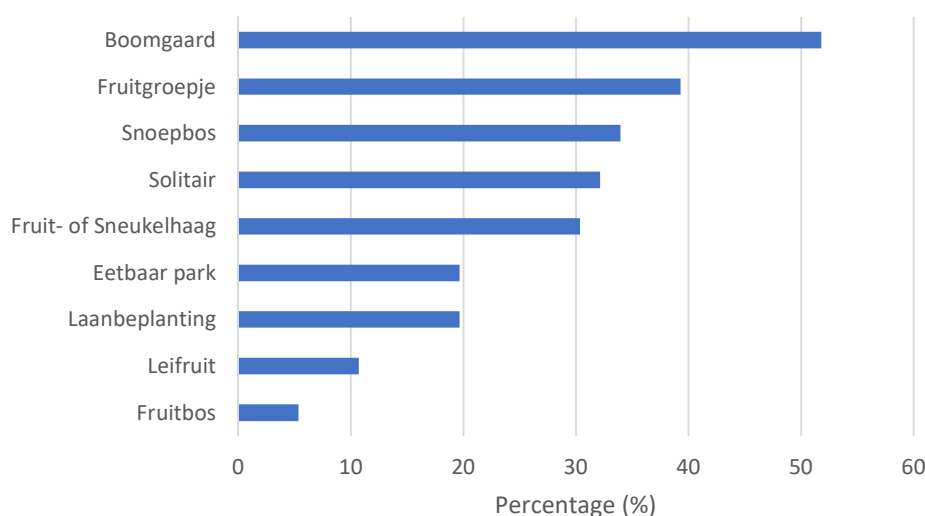

Figuur 1. Percentage steden en gemeenten waar fruit aanwezig is (81%), in het verleden aanwezig was (5%) of in de toekomst aanwezig zal zijn (7%). Resultaten uitgaande van het totaal aantal bevroagde steden en gemeenten (56)

Een boomgaard in Kortenbergh. Een boomgaard is een duidelijk gestructureerde en samenhangende eenheid van minimaal tien hoogstam- of halfstamfruitbomen. Doordat de bomen vooral op rijen staan, is het een beheervriendelijke eenheid.

Herhaaldelijk vermelde problemen zijn standplaatsgeschiktheid, maaischade, plukschade en vandalisme

Figuur 2. Fruitvormen die te vinden zijn in het openbaar groen, uitgedrukt in het percentage van de bevraagde steden en gemeenten dat een bepaalde fruitvorm bezit

kan fruit mensen extra beleving bieden en de mogelijkheid om te genieten van een gezond tussendoortje. Fruit heeft ook duidelijk esthetische meerwaarde; vooral de bloei werd hierbij vermeld.

Veel fruitprojecten zijn uit het oogpunt van ecologie en biodiversiteit van onschatbare waarde. Ze richten zich op bestuivers en dieren rond en op de locatie, zoals eikelmuis, das, vos, uil en eekhoorn. De fruitprojecten zijn immers een ideale voedselbron en bieden schuil- en nestplaatsen. Fruitproductie op zich werd slechts door een beperkt aantal respondenten (20%) gezien als meerwaarde.

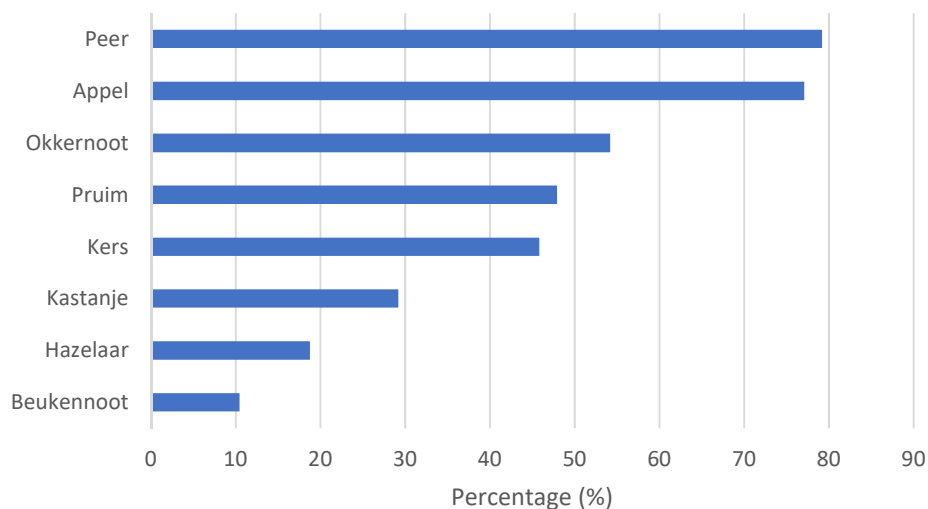
Aandachtspunten

Hoewel de ondervraagde gemeentes duidelijk meerwaarde in fruit zien, zien ze ook een aantal problemen. Het probleem dat het vaakst vermeld werd, was een gebrek aan kennis binnen de groendienst (28 gemeenten). Het beheren van fruitprojecten is een totaalplaatje van zowel het onderhoud van de fruitboom of -struik als de onderbegroeiing. Het is vaak complex en de kennis en de technische knowhow zijn in veel gevallen onvoldoende aanwezig. Andere herhaaldelijk vermelde problemen zijn standplaatsgeschiktheid, maaischade, plukschade en vandalisme.

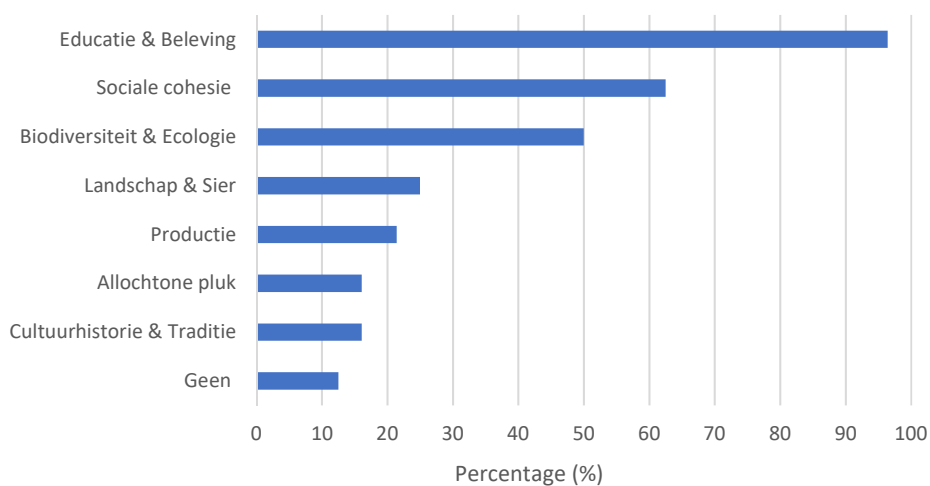
Sleutels tot succes

Aan de hand van de gesprekken met de groenbeheerders is ook een aantal aanbevelingen voor een succesvol fruitproject geformuleerd. De belangrijkste is het investeren in kennis, bijvoorbeeld door regelmatig bijscholingen en cursussen aan te bieden aan het personeel. De kennis die nodig geacht wordt, gaat voor een groot deel over het principe 'de juiste plant op de juiste plaats', maar ook over snoeien en plagen.

Ook communicatie met het publiek wordt gezien als een van de sleutels tot succes. Zo kan plukschade, vandalisme en verwaarlozing voor een deel voorkomen worden. Ook is niet iedereen op de hoogte van wat wel en niet eetbaar is en vooral wanneer. Ten slotte is participatie vanaf het begin (eigenaarschap en verantwoordelijkheden) volgens veel respondenten essentieel voor duurzaam gebruik en beheer. Het beheer van het fruit wordt in de praktijk meestal uitgevoerd door de gemeenten zelf of uitbesteed. Soms wordt het beheer echter gedaan door burgers. In dat geval worden

Figuur 3. Het percentage steden en gemeenten met fruit van een bepaalde soort. Uit deze figuur kunnen we niet afleiden of bijvoorbeeld peer vaker gebruikt wordt dan okkernoot, maar wel dat er meer gemeenten zijn die peer in hun openbaar groen hebben.

Figuur 4. Het percentage groenbeheerders die een bepaalde meerwaarde zagen in fruit in het openbaar groen

er vaak snoeidemo's gegeven of gebeurt het beheer onder begeleiding van de groendienst. De steden en gemeenten die burgers het beheer lieten doen, waren positief over het verloop van deze projecten. In het begin liep het vaak stroef en had de groendienst vaak dubbel werk, maar nadat enkele voortrekkers eenmaal hun schouders onder het project hadden gezet, verliep dit uitstekend. Het werk voor de groendienst verminderde drastisch en deze projecten hadden duidelijk meerwaarde voor de buurt.

De auteurs

Jan Mertens is docent groen- en natuurbeheer bij de vakgroep Omgeving, Forest & Nature Lab aan de Universiteit van Gent, Joris Dewinter is afgestudeerd masterstudent tuinbouwkunde (UGent) en Filip Debersaques is hoofdlector Tuinbouw, vakgroep Plant en Gewas (UGent).

Dewinter schreef voor zijn masterscriptie 208 steden en gemeenten aan, verspreid over Vlaanderen. Daarvan wilden er 81 deelnemen. Uiteindelijk werden er 56 bevraagd in een semi-gestructureerd interview.

Be social

www.stad-en-groen.nl/article/34281/kansen-voor-fruit-in-openbaar-groen

Voorbeelden van problemen in de fruitprojecten. Snoei- en plukschade en/of vandalisme (links en midden), verwaarlozing fruit (midden) en standplaatsgeschiktheid (rechts).